2014. M88

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDUIMHIR

Stampa an Ionaid

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2014

Gaeilge Bonnleibhéal

Cluastuiscint, Léamhthuiscint agus Scríobh na Teanga

360 MARC

Dé Luain
9 Meitheamh
Tráthnóna, 2.00 go dtí 4.20

Don Scrúdaitheoir	
CLUASTUISCINT	
CEIST	**MARC**
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
Iomlán	

Don Scrúdaitheoir	
CEIST	**MARC**
1	
2	
3	
4	
5	
–	–
IOMLÁN (1-5)	
CT	
MÓRIOMLÁN	
GRÁD	

CUID I: CLUASTUISCINT – (120 marc)

Freagair **gach** ceist. Tá na treoracha don Roinn seo ar an dlúthdhiosca.
Cuir **tic** (✓) leis an bhfreagra ceart i ngach cás.

Ceist 1 (a) Cén post atá ag Deirdre?

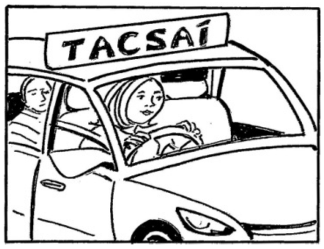

Ceist 1 (b) Cá bhfuil Deirdre ag obair faoi láthair?

An Teampall Mór	
Ceatharlach	
Cill Chainnigh	

Ceist 2 (a) Cén spórt is fearr le Liam?

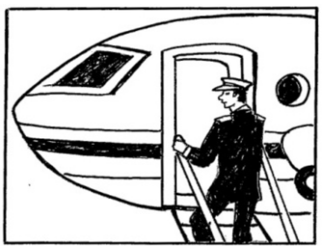

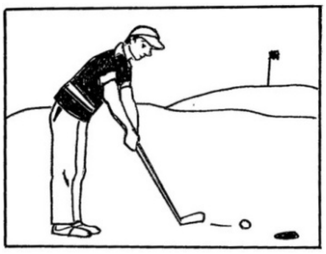

Ceist 2 (b) Cad a fuair Liam ó Choláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath?

Airgead	
Scoláireacht	
Turas thar lear	

Ceist 3 Cá bhfuil an fear ag dul?

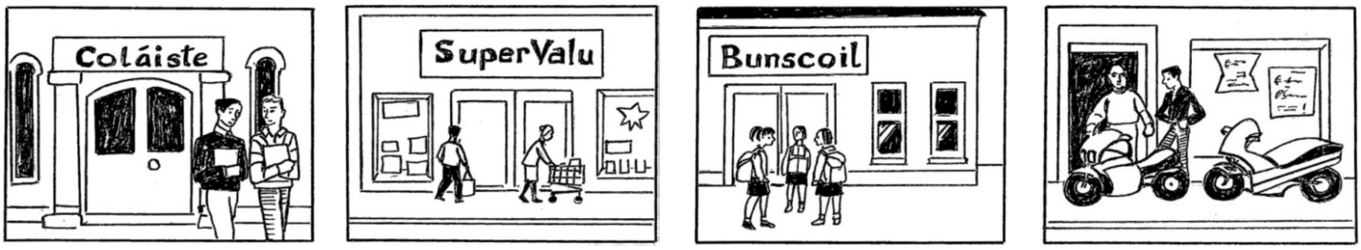

Ceist 4 Cá bhfuil Óstán na Páirce? (Cuir **tic** (✓) sa bhosca ceart.)

Tá an bhean anseo

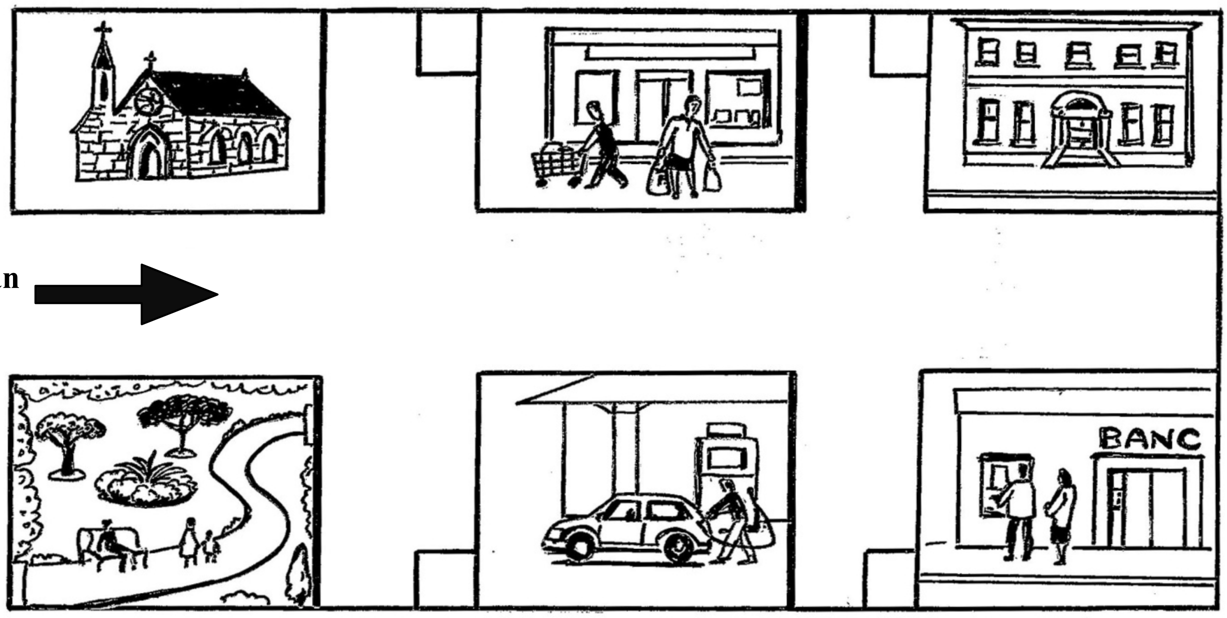

Ceist 5 (a) Conas a bheidh an aimsir amárach?

Ceist 5 (b) Cathain a bheidh an cluiche mór peile ar siúl?

Maidin amárach	
Tráthnóna amárach	
Oíche amárach	

Ceist 6 (a) Cathain a bheidh agallamh ag Barra?

Maidin Dé hAoine	
Maidin inniu	
Oíche Dé hAoine	

Ceist 6 (b) Conas a rachaidh Barra go dtí an t-agallamh?

Ar an mbus	
Ar an traein	
Sa charr	

Ceist 7 (a) Cathain a líon Aoife foirm an CAO?

Inniu	
Seachtain ó shin	
Trí lá ó shin	

Ceist 7 (b) Cén rogha atá déanta ag Seosamh?

Cúrsa eolaíochta	
Cúrsa gnó	
Printíseacht mar mheicneoir	

Ceist 8 (a) Conas a chaith Cathal an deireadh seachtaine seo caite?

Ag éisteacht le ceol	
Ag féachaint ar an teilifís	
Ag staidéar	

Ceist 8 (b) Cá mbeidh Cathal Dé Sathairn seo chugainn?

Ag dioscó	
Ag comórtas snámha	
Ag ceolchoirm	

Nuair a bheidh an Chluastuiscint críochnaithe agat lean ar aghaidh agus freagair na ceisteanna eile ar na leathanaigh 5 – 17 sa fhreagarleabhar seo.

CUID II: ROINN I – LÉAMHTHUISCINT (150 marc)

FREAGAIR **GACH** CEIST (**1**, **2** *agus* **3**).

Ceist 1 Meaitseáil na pictiúir leis na fógraí / comharthaí agus scríobh síos an litir cheart sa bhosca in aice leis an uimhir cheart atá sa ghreille. (40 marc)

	Uimhir	Litir
1. **Comórtas Cispheile** Coláiste Eoin v Scoil Mhuire Inniu 4.30 p.m.	**1**	
2. **Aire !** Tarracóirí Feirme ar an mbóthar seo	**2**	
3. Oifig Thaistil Saoire sa Spáinn Praghas Réasúnta	**3**	
4. **Oíche Cheoil** *An Ceoláras Náisiúnta* 12 Meitheamh 8.00 p.m.	**4**	
5. **Seachtain na Gaeilge** Céilí Mór Halla na Scoile	**5**	
6. Club Ríomhaireachta na Scoile Gach Déardaoin Fáilte roimh chách	**6**	
7. **Stáisiún Heuston** Ionad Tacsaithe	**7**	
8. **Saotharlann Cheimice** *Caith Spéaclaí Cosanta sa seomra seo i gcónaí*	**8**	
9. **Leapacha ar Leathphraghas** Sladmhargadh Siopa Troscáin de Búrca	**9**	
10. **Leabharlann an Chontae** Ar oscailt Luan – Satharn 10.00 -17.30	**10**	

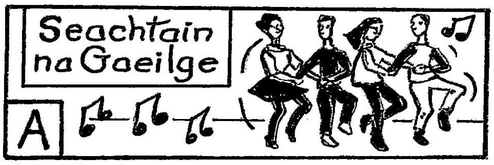

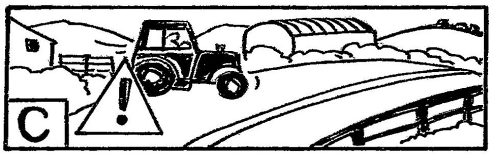

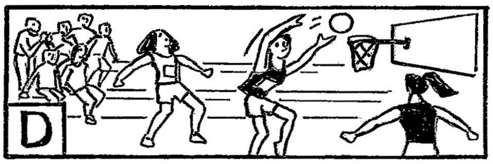

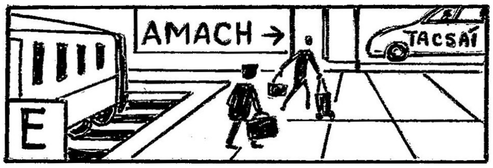

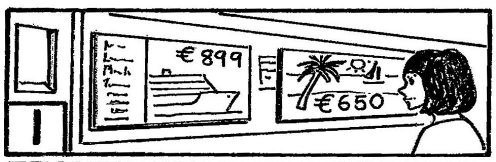

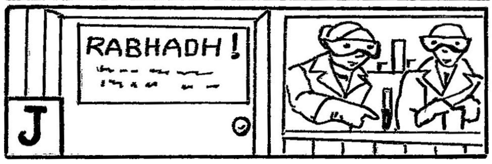

Ceist 2 Freagair do rogha **dhá cheann** de (a), (b), (c) anseo thíos. **(50 marc)**

(a) Léigh **an litir** atá anseo thíos agus freagair na ceisteanna ar fad atá fúithi. (25 marc)

Woodies

Ollstór Woodies,
An Uaimh,
Co. na Mí.

29 Deireadh Fómhair, 2013.

Máirtín Ó Dúill,
Mullach Mór,
Co. an Chabháin.

A Mháirtín, a chara,

Go raibh maith agat as freastal ar agallamh liom Déardaoin seo caite, 24 Deireadh Fómhair.

Bhain mé an-phléisiúr as a bheith ag caint leat. Ba bhreá liom a chloisteáil go bhfuair tú grád A san Innealtóireacht san Ardteistiméireacht. Freisin, fuair tú grád C sa Bhéarla agus sa Ghaeilge. Tá tú ag obair go sealadach ar fheirm i gCo. Bhaile Átha Cliath ó d'fhág tú an scoil.

Faoi láthair, níl folúntas lánaimseartha san ollstór, ach tá obair pháirtaimseartha againn duit. Má ghlacann tú leis an bpost seo, beidh ort a bheith ag obair ag an deireadh seachtaine. Beidh cúrsa traenála trí lá le déanamh agat i dtosach. Ina dhiaidh sin, gheobhaidh tú naoi euro in aghaidh na huaire.

Más mian leat a bheith ag obair linn in Woodies, ar na coinníollacha sin, cuir glaoch teileafóin ar an rúnaí san oifig anseo, roimh an Máirt seo chugainn, 5 Samhain, ar a dhéanaí.

Is mise,
Bríd Ní Laoire,
Bainisteoir

Ceisteanna

1. Cá bhfuil Máirtín ina chónaí?

Co. an Chabháin	
Co. Bhaile Átha Cliath	
Co. na Mí	

2. Cén grád a fuair Máirtín sa Ghaeilge san Ardteistiméireacht?

Grád A	
Grád B	
Grád C	

3. Cén sórt oibre atá ar fáil in Woodies faoi láthair?

Obair lánaimseartha	
Obair pháirtaimseartha	
Obair shealadach	

4. Cé mhéad a gheobhaidh Máirtín in aghaidh na huaire?

€5	
€9	
€13	

5. Cén post atá ag Bríd Ní Laoire?

Bainisteoir	
Feirmeoir	
Rúnaí	

(b) Léigh **an bróisiúr** atá anseo thíos agus freagair na ceisteanna ar fad atá faoi. (25 marc)

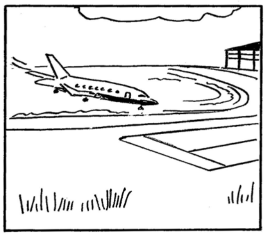

Aerfort Dhún na nGall

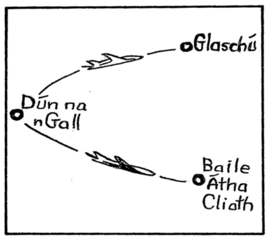

Suite cois trá, ar an gCarraig Fhinn in iarthuaisceart na hÉireann, atá Aerfort Dhún na nGall. Imíonn eitiltí ón aerfort go Baile Átha Cliath agus go Glaschú go rialta.

Cuirtear Fáilte Uí Cheallaigh roimh gach cuairteoir a thagann anseo. Tá bia blasta ar fáil sa bhialann bhreá chompordach san aerfort. Is féidir óstán a chur in áirithe ón aerfort. Is féidir carr a fháil ar cíos ag an aerfort chun taisteal timpeall an cheantair Ghaeltachta thart orainn.

Tá radhairc áille mórthimpeall an cheantair. Tá trá ghainmheach díreach in aice leis an aerfort. Níos faide amach ón gcósta carraigeach, tá cuid mhór oileán, Árainn Mhór agus Gola ina measc. Más mian leat galf a imirt, tá machairí gailf timpeall orainn i measc na ngleannta glasa.

Tá siúlóidí breátha, atá oiriúnach do gach aoisghrúpa, cois cósta. Iad siúd a bhfuil an fuinneamh iontu, is féidir leo dul ag dreapadóireacht, ag seoltóireacht agus ag surfáil. Tá an cultúr beo Gaelach timpeall orainn anseo. Is féidir leis an gcuairteoir an ceol agus an cultúr a bhlaiseadh ar fud an cheantair.

Tar go hAerfort Dhún na nGall agus lig do scíth linn.

Ceisteanna

1. Cén áit a bhfuil Aerfort Dhún na nGall?

Baile Átha Cliath	
An Charraig Fhinn	
Glaschú	

2. Cad is féidir a fháil ar cíos ag Aerfort Dhún na nGall?

Carr	
Eitleán	
Bia blasta	

3. Cén saghas trá atá díreach in aice leis an aerfort?

Trá charraigeach	
Trá bheag	
Trá ghainmheach	

4. Cad atá i measc na ngleannta glasa?

Machairí gailf	
Óstáin	
Oileáin	

5. Cad atá cois cósta atá oiriúnach do gach aoisghrúpa?

Surfáil	
Siúlóidí breátha	
Seoltóireacht	

(c) Léigh an **scéal nuachta** atá anseo thíos agus freagair na ceisteanna ar fad atá faoi. (25 marc)

Deartháireacha ar iarraidh i measc na sléibhte

Bhí dianchuardach ar siúl sna sléibhte gar do Chill Airne i gContae Chiarraí aréir. Bhí beirt deartháireacha, Liam agus Pól Ó Sé, ar iarraidh. Chaith a dtuismitheoirí agus a gcuid cairde an lá ar fad ag lorg na ndeartháireacha. Bhí tuairim acu go raibh siad ar strae áit éigin i measc na sléibhte, ach ní raibh a fhios acu cá háit.

Tháinig héileacaptar as Corcaigh agus chuaigh foireann tarrthála sléibhe as Cill Airne go dtí an áit. Faoi dheireadh, timpeall a ceathair a chlog ar maidin, fuarthas na deartháireacha gortaithe, gar do bharr an tsléibhe. Cuireadh cóir leighis orthu ar thaobh an tsléibhe. Faoi láthair, tá an bheirt acu san ospidéal i dTrá Lí.

Chuaigh Liam agus Pól suas go barr an tsléibhe in ionad dul ar scoil maidin inné. Ó bharr an tsléibhe chonaic siad loch thíos fúthu. Shocraigh siad dul síos chun snámh san uisce. Ach sciorr siad agus thit siad cúpla céad méadar. Bhris Liam a chos agus chaill Pól an fón póca. Ní raibh siad ábalta glaoch teileafóin a dhéanamh. Ní raibh siad in ann bogadh. Nuair a d'éirigh sé dorcha, bhí siad i bponc ceart.

Chuala na deartháireacha an fhoireann tarrthála ag glaoch amach i lár na hoíche. Scread siad os ard. Tháinig an fhoireann tarrthála síos chucu. Nuair a bhí sé geal arís, tháinig an héileacaptar ar ais agus tugadh na deartháireacha díreach go dtí an t-ospidéal. Ghabh na tuismitheoirí buíochas le gach duine a chabhraigh leo Liam agus Pól a shábháil.

Ceisteanna

1. Cén gaol atá ag Liam agus Pól le chéile?

Cairde	
Deartháireacha	
Tuismitheoirí	

2. Cad as ar tháinig an héileacaptar?

Trá Lí	
Cill Airne	
Corcaigh	

3. Cén áit a ndeachaigh Liam agus Pól inné?

Go barr an tsléibhe	
Ar scoil	
Ag snámh	

4. Cad a bhris Liam nuair a thit sé?

A chos	
An fón póca	
A lámh	

5. Cad a chuala na deartháireacha i lár na hoíche?

An héileacaptar	
An fón	
An fhoireann tarrthála	

Ceist 3 Freagair do rogha **dhá cheann** de (a), (b), (c) anseo thíos. **(60 marc)**

(a) Léigh **an t-alt** atá anseo thíos agus freagair na ceisteanna ar fad atá faoi. (30 marc)

Réalta Spóirt TG4

Is minic a bhíonn sí le feiceáil ar TG4. Feictear í ar an gclár “Bog Stop” do pháistí bunscoile. Cuireann sí i láthair “Ponc@Na Movies”, clár faoi scannáin, agus féachann a lán déagóirí ar an gclár seo. Ach tá aithne ag gach aoisghrúpa uirthi as a cuid oibre ar an gclár “Rugbaí Beo”. Gan dabht is láithreoir cumasach í Máire Treasa Ní Dhubhghaill. Ach cé hí an Réalta Spóirt seo?

Rugadh agus tógadh Máire Treasa sa Ghaeltacht. Ba as Luimneach dá hathair. D’aistrigh sé go Conamara nuair a phós sé cailín Gaeltachta. Bhí suim mhór ag athair Mháire Treasa sa rugbaí agus ba óna hathair a fuair sí tuiscint ar an rugbaí. Fuair Máire Treasa taithí ar an drámaíocht sa mheánscoil. Chaith sí trí bliana ag traenáil mar mhúinteoir bunscoile sa choláiste i Luimneach. Mhúin sí páistí ar feadh bliana i gContae Shligigh sular thosaigh sí ag obair le TG4.

Caitheann Máire Treasa éadaí faiseanta. Is breá léi a bheith ag caint is ag comhrá ar an teilifís. An imríonn sí rugbaí? Ní imríonn, ach tuigeann sí an cluiche go sármhaith. Déanann sí anailís chliste i gcónaí ar an stíl imeartha rugbaí le linn an chluiche. Ní hionadh go mbíonn daoine ag féachaint ar “Rugbaí Beo” go rialta.

Ceisteanna

1. Cé a fhéachann ar an gclár “Bog Stop” ar TG4?

Páistí bunscoile	
Déagóirí	
Gach aoisghrúpa	

2. Cár rugadh Máire Treasa?

I gContae Shligigh	
I Luimneach	
Sa Ghaeltacht	

3. Cén áit a bhfuair Máire Treasa taithí ar an drámaíocht?

Sa bhunscoil	
Sa mheánscoil	
Sa choláiste	

4. Cén saghas éadaí a chaitheann Máire Treasa?

____

5. Ar an gclár “Rugbaí Beo” déanann Máire Treasa anailís ...

Ar chúrsaí faisin	
Ar stíl imeartha rugbaí	
Ar stíleanna gruaige	

(b) Léigh **an giota** seo a leanas agus freagair na ceisteanna ar fad atá faoi. (30 marc)

Talamh Beannaithe Stairiúil

Tá Cruach Phádraig, an sliabh is beannaithe in Éirinn, suite i gContae Mhaigh Eo. Tá Cruach Phádraig chomh cáiliúil le Sliabh Fuji sa tSeapáin nó le Sliabh Sinai san Éigipt. Tagann na sluaite ó chian is ó chóngar go Cruach Phádraig gach bliain.

Téann stair na háite i bhfad siar. Bhailíodh daoine anseo fadó, fadó chun tús an fhómhair a cheiliúradh. Thug na daoine sin ómós don ghrian ó bharr an tsléibhe. Ach nuair a tháinig Naomh Pádraig go dtí an áit, dhreap sé suas an sliabh. Chaith sé daichead lá ag barr an tsléibhe ag guí Dhia na Críostaíochta. Ina dhiaidh sin, glaodh Cruach Phádraig ar an sliabh.

Ar an Domhnach deireanach de mhí Iúil, téann na mílte duine suas go barr an tsléibhe. Bíonn roinnt daoine ag dreapadh cosnochta, gan bhróga gan stocaí. Is traidisiún beo é seo. Tá séipéal beag ag barr an tsléibhe. Tá ionad cuairteoirí ag bun an tsléibhe.

Go minic bíonn sé fliuch ag an mbarr, ach is annamh a thiteann sneachta air. Deirtear go bhfuil líon na gcuairteoirí ag déanamh damáiste do Chruach Phádraig. Tá na cosáin ag éirí dainséarach agus moltar do dhaoine a bheith cúramach ar an sliabh beannaithe seo.

Ceisteanna

1. Cén áit a bhfuil Cruach Phádraig?

Sa tSeapáin	
San Éigipt	
I gContae Mhaigh Eo	

2. Cén fáth a mbailíodh daoine ar Chruach Phádraig fadó, fadó?

____

3. Chaith Pádraig daichead lá ag barr an tsléibhe. Bhí sé ...

Ag guí	
Ag glaoch amach	
Ag sú na gréine	

4. Cad atá ag barr an tsléibhe anois?

Bróga agus stocaí	
Séipéal beag	
Ionad cuairteoirí	

5. Cad atá ag déanamh damáiste do Chruach Phádraig?

Líon na gcuairteoirí	
Na cosáin	
Sneachta	

(c) Léigh **na véarsaí** seo a leanas agus freagair na ceisteanna ar fad atá fúthu. (30 marc)

Mo Mhamó

Tá mo Mhamó deas cineálta,
Tá sí seachtó bliain d'aois,
Is deir sí linn go minic
Nach mbeidh sí óg arís.

Ní thuigeann mo Mhamó an ríomhaire
Ná "Facebook" ná "Twitter"
Ach tuigeann sí an croí istigh
Is conas d'aghaidh a léamh.

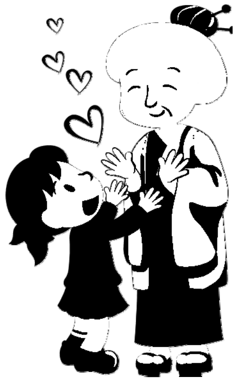

Tá scil faoi leith ag Mamó
nach mbíonn ag daoine de ghnáth:
Éisteann sí go tuisceanach
Le pé rud is mian leat a rá.
Ní cháineann sí faic, ní thógann sí raic
Ach spreagann sí ionainn an grá.

Ceisteanna

1. Cén aois atá ag Mamó?

17	
70	
77	

2. Cad a deir Mamó linn go minic?

____

3. Cad a thuigeann Mamó?

Facebook	
An ríomhaire	
An croí istigh	

4. Cad a dhéanann Mamó go tuisceanach?

Cáineann sí	
Léann sí	
Éisteann sí	

5. Cad a spreagann Mamó ionainn?

Faic	
Grá	
Raic	

Lean ar aghaidh go Cuid II : Roinn II

CUID II: ROINN II – SCRÍOBH NA TEANGA (90 marc)

FREAGAIR **GACH** CEIST (**4** *AGUS* **5**)

Tá Ceist 4 ar na leathanaigh 14 agus 15.

Tá Ceist 5 ar na leathanaigh 16 agus 17.

Ceist 4 Freagair (a) **NÓ** (b). **(40 marc)**

(a) Féach ar na pictiúir thíos.

Cén rud a bheidh ar siúl?
Cén áit a mbeidh sé?

Cén lá? Dáta? Am?
Cead isteach?

Sharon Shannon

Cén t-aoi speisialta?

Cá rachaidh an t-airgead?

Scríobh amach an **FÓGRA** a bhaineann leis an rud atá i gceist thuas.

FÓGRA

NÓ

(b) Ba mhaith leat a bheith ag obair don samhradh in Óstán na Trá, Loch Garman.
Líon isteach **An Fhoirm Iarratais** atá anseo thíos. **[Nóta:** Is tusa *Séamas Ó Néill.***]**

Óstán na Trá, Loch Garman
Foirm Iarratais do Phost Samhraidh

Ainm: *Séamas Ó Néill* Uimhir theileafóin: ……………………………..

Seoladh: ……………………………………………………………………………...................

……………………………………………………………………………………………………..

Aois: ………………………………………………. Dáta Breithe: ………………………………………

Cén Scrúdú Teistiméireachta atá déanta agat? ………………………………………………........

Ainmnigh **cúig** ábhar scoile a rinne tú sa scrúdú sin: ………………………………………………..

……

Luaigh **trí** chaitheamh aimsire atá agat: ………………......…………………..………………………..

…………………………..…………………………..……………………………………………………..

An réitíonn tú go maith le daoine? ……...................…………………………………………………

An mbeidh tú sásta a bheith ag obair go luath gach maidin? ……………………………………………..

Cén modh taistil atá agat? ....……………………………………………………..

Cén post ba mhaith leat? Cuir tic le ceann amháin (✓): Cócaire ☐ Doirseoir ☐ Freastalaí ☐

Scríobh **alt gearr** (timpeall 40 focal) ag insint cén fáth ar mhaith leat post samhraidh san óstán seo.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Síniú: *Séamas Ó Néill* Dáta: ___________________________________

Ceist 5 Freagair (a) **NÓ** (b). **(50 marc)**

(a) Féach ar an bpictiúr thíos.

Bhí tú ag **Féile Cheoil** an samhradh seo caite.
Tá tú chun **cuntas** (timpeall 90 focal) a scríobh in Iris na Scoile faoin bhFéile Cheoil sin.

Scríobh **an cuntas** sin (timpeall 90 focal) sa spás atá faoin bpictiúr.

Féile Cheoil

NÓ

(b) Féach ar na pictiúir anseo thíos.

Tharla **an eachtra** seo agus tú amuigh ag siúl le do chara.
Tá tú chun scríobh faoin **eachtra** seo in Iris na Scoile (timpeall 90 focal).

Scríobh faoin **eachtra** (timpeall 90 focal) sa spás atá faoi na pictiúir.

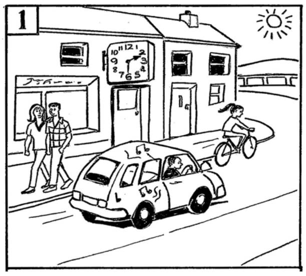

... ag rothaíocht ...
... ag tiomáint ...

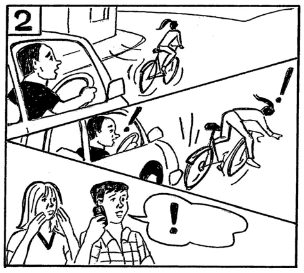

Timpiste
Thit an páiste

Otharcharr
Leabhar nótaí

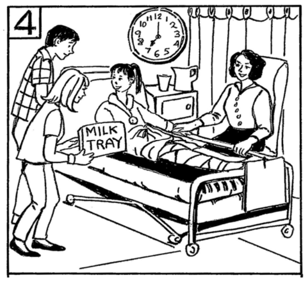

San ospidéal
Cos bhriste

EACHTRA A THARLA

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán